

Eiropas Komisijas Zaļās vienošanās izaicinājumi Latvijas pašvaldībām

Māris Pūķis, dr.phys., dr.oec.,
Latvijas Universitātes asoc. profesors,
Latvijas Pašvaldību savienības vec. padomnieks

Augsta līmeņa ekspertu forums, Swedbank AS, 26.janvāris

Zaļā vienošanās daudzlīmeņu pārvaldībā

- Globālais līgums
- Eiropas Komisijas apņemšanās un plāns
- Dalībvalstu solījumi, klimata plāni valsts un pašvaldību mērogos
- Uzņēmēji – zaudētāji un atsevišķi potenciālie ieguvēji
- Sociālie, klimata un vides aktīvistu
- Mājsaimniecības

Eiropas Komisijas iecere

- Samazināt ne-atjaunojamā kurināmā vai degvielas patēriņu
  - Palielināt fosilo kurināmo cenas
  - Pieradināt lietot ekonomiski nepamatotus resursus
  - Ierobežot CO₂ emisiju un oglekli saturošu materiālu izmantošanu
- Palielināt elektroenerģijas ražošanu un mainīt patēriņa struktūru
  - Veicināt tādu tehnoloģiju izstrādi, kas ļautu aizstāt fosilos kurināmos
  - Īstenot protekcionismu, piespiežot 92% pasaules iedzīvotāju mainīt vērtības un paradumus
  - Ierobežot iedzīvotāju kustību un apgrūtināt ar tradicionālo enerģētiku saistīto ražošanu

Mērīšana kā politikas instruments

- Ziņas par CO2 emisijas/absorbcijas bilanci ir ļautu samazināt manipulācijas ar sabiedrības un politiķu uzskatiem
- Pašlaik tiek izmantotas 4 metodikas, katram ziņu saņēmējam sava:
  - Emisija, sadedzinot fosilos
  - Emisija, sadedzinot (fosilos – atjaunojamos)
  - Emisija – absorbcija
  - Emisija – absorbcija + kurināmā un preču emisijas/absorbcijas bilance (imports – eksports)
- Īstermiņa un vidēja termiņa mērķu tuvināšanai var būt izdevīga gan skaidrība, gan neskaidrība
- Ilgtermiņā vēlami centralizēti mērījumi par katru pašvaldību, valsti un ES

Konkurence / solidaritāte

- ES attiecības ar citiem pasaules reģioniem:
  - Vietas, kas piemērotas lēta ūdenraža ražošanai
  - Protekcionisms
- Attiecības ES ietvaros
  - Kas gūs labumu no tirdzniecības un ražošanas
  - Kas būs zaudētāji no aizliegumiem un cenu celšanās
  - Kas būs pašpietiekami, kas atkarīgi
- Attiecības Latvijā
  - Pašvaldība – valsts
  - Pašvaldība – mājsaimniecības
  - Pašvaldība – uzņēmēji (zaudētāji un ieguvēji)
  - Pašvaldība – sociālie, klimata un vides aktīvistu

Dilemma: kā novērst izšķērdēšanu

- Ekonomiski nepamatota proporcija
  - Dārgs atjaunojamais kurināmais
  - Elektroenerģijas lietošanas paplašinājums, nesamazinot CO₂ emisiju
  - Transporta zaļā transformācija pirms tehnoloģisko risinājumu atrašanas
  - Zaļās enerģijas pārpalikuma radīšana

Dilemma: kā iesaistīt mājsaimniecības

- Mājokļu energoefektivitātes veicināšana
- Darbavietas tuvināšana mājoklim
- Piekrišana enerģētikas transformācijai
- Kā papildinātniecīgo atbalstu no Klimata sociālā fonda

Dilemma: diskomforta problēma

- Kā līdzsvarot intereses
  - Vēja un saules elektrostaciju investori
  - Uzņēmēji, kas izmantotu vietējo enerģiju
  - Enerģētisko kopienu aktīvistu
  - Zemes īpašnieki
  - Pārvades un sadales tīklu operatori
  - Enerģijas tirgotāji

Dilemma:

- Kā samazināt riskus:
  - Ja šķeldu noteiks kā fosilo kurināmo
  - Ja ieviesīs prasību pāriet uz elektro-automobiļiem vai ūdeņraža automobiļiem
  - Ja mājsaimniecības apliks ar emisijas kvotām
  - Ja tiks krasi samazināts ūdens transports un aviācijas transports
  - Ka vides aktīvistu gūs pārsvaru pār klimata aktīvistiem

Dilemmas

- Kā uzturēt neekonomiskus demonstrācijas projektus, kad beigsies ES finansējums?
- Kā līdzsvarot iekšējās pretrunas:
  - Siltuma sadales tīklu attīstītāji/ individuālas apsildes aktīvistu
  - Energoenerģijas pārvades un sadales attīstītāji/ vietējās enerģētiskās kopienas
  - Dzīvokļu īpašnieki/ namu apsaimniekotāji

Secinājums:

- Pašvaldības problēmas izriet no:
  - nepietiekamas informācijas par CO₂ emisijām un to eksportu/importu
  - draudiem, kas izriet no vietējo ekonomiku potenciāli graužošiem ES vai nacionāliem lēmumiem
  - kompensējošas politikas nepietiekamības – iesaistot vietējos resursus globālo mērķu vārdā nav garantiju pozitīvai ietekmei uz vietējo labklājību

Secinājums:

- Pašvaldības iespējas izriet no:
  - Prasmes veicināt eksportspējīgu zaļās transformācijas produktu radīšanu pašvaldības teritorijā
  - Prasmes līdzsvarot ideoloģiskās, sociālās un ekonomiskās pretrunas starp iedzīvotājiem, apmeklētājiem, uzņēmējiem un vietējo organizēto pilsonisko sabiedrību
  - Kļūdu minimizēšanas ES un nacionālajā mērogā

Priekšlikums:

- Ieviest likumdošanā normas, kas legalizē iespēju pašvaldībai:
  - atļaut zemes izmantošanu zaļā kursa enerģētikas pasākumiem tikai kompleksā ar teritorijas ekonomisko attīstību, nodrošinot ienākumu pieaugumu teritorijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem

---

- Paldies par uzmanību!

- maris@lps.lv mob.+371-29197602